

แนวคิดใหม่ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 (The New Concept in Teaching and Learning of English in the 21st Century)

รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ภิรมย์รัตน์²

บทคัดย่อ

นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ปิดฉากลงจากปี ค.ศ. 1941 เป็นต้นมา ภาษาอังกฤษได้เป็นที่ยอมรับในฐานะภาษาที่สื่อสารโดยนานาชาติ จำนวนผู้ใช้ภาษาอังกฤษได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ สำนักงานบริติชเคาน์ซิล (ค.ศ.1995) รายงานว่ามีผู้ใช้ภาษาอังกฤษทั่วโลกอยู่จำนวนถึงหนึ่งล้านล้านคน (one billion) ทำให้ภาษาอังกฤษแพร่หลายมากที่สุดในโลก อย่างไรก็ตามมีรายงานล่าสุดจากการสำรวจของ Graddol (ค.ศ. 2006) นักข่าวและนักเขียนชาวอังกฤษ พบว่าในเวลาอีก 10-15 ปี หรือราว ค.ศ. 2016-2021 จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างยิ่งใหญ่เกี่ยวกับสถานะและบทบาทของภาษาอังกฤษในโลกยุคปัจจุบันผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกฝนทักษะการใช้เนื้อหาและรูปแบบภาษาอังกฤษแนวใหม่ในศตวรรษที่ 21 บทความนี้จะนำเสนอแนวโน้มของสถานะและบทบาทของภาษาอังกฤษในทางการศึกษาและสรุปการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระยะเวลาที่ผ่านมาเพื่อเสนอแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า “วิธีการสดใหม่” “The FRESH Approach” เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิผลด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ บทบาทและสถานะของภาษาอังกฤษ แนวโน้มของภาษาอังกฤษในทางการศึกษา
วิธีเรียนภาษาแบบสดใหม่

Abstract

Following the aftermath of World War II from 1941 onward, English has been accepted as an international language. Since then, the number of English users has been increasing in a multiple volume. According to the report made by the British Council in 1995, the number of English users

²ผู้ก่อตั้งสมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง อธิการบดีอิวาโซ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

worldwide amounted to one billion, and English has become the most widely used among other languages of the world. However, the latest survey report has revealed that within 10-15 years from now on (2016-2021) there will be a great change on the role and status of English. Graddol, British reporter and writer has proposed in his recent book entitled “English Next” (2006) the new trends of English in Education. Specialist and English teachers will need to acquire additional skills in teaching the new texts and identities of English in the 21st century. This paper will explore the new trends of English in Education and to summarize the development of teaching and learning processes from the past to form a new concept or a FRESH approach to effective teaching and learning outcomes.

Keywords: English roles and status, Trends of English in Education. English the FRESH approach

บทนำ

เป็นที่ทราบกันแล้วว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีคนใช้มากที่สุดในโลก เป็นภาษาทางการ (Official Language) ใน 53 ประเทศ นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1941 เป็นต้นมา ภาษาอังกฤษก็เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ จากรายงานของสำนักงานบริติช เคาน์ซิล (British Council, 1995) ของอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. 1995 ประมาณว่ามีผู้ใช้ภาษาอังกฤษถึงหนึ่งพันล้านคน ทำให้ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาที่มีคนใช้มากที่สุดในภาษาทั้งหลายในโลก ภาษาอังกฤษก้าวขึ้นมาเป็นภาษาอันดับหนึ่งได้เพราะเหตุผลสองประการ คือ ประการแรกเป็นเหตุผลทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากอังกฤษได้ขยายดินแดนทางอาณานิคมได้กว้างไกลที่สุด จนมีคำกล่าวที่ว่า “พระอาทิตย์ไม่เคยตกดินในอาณาจักรอังกฤษ” “The sun never set on the British Empire” (Kachru, ed. 1983) ประการที่สองคือความก้าวหน้าทางธุรกิจการค้าและการขยายตัวของเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการผลักดันของสหรัฐอเมริกา จึงทำให้ภาษาอังกฤษมีบทบาทและสถานะสำคัญในทางเศรษฐกิจ การเมือง การค้าระหว่างประเทศ และสำคัญที่สุดคือการติดต่อสื่อสารทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (World Wide Web) โดยผ่านอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์เชื่อมโยงการแพร่กระจายของข่าวไปได้ทุกมุมโลก ทำให้ภาษาอังกฤษเข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันของเราทั้งนอกบ้านและในบ้าน จะเห็นว่าภาษาอังกฤษใช้อยู่ทั่วไปในด้านอาหารการกิน ศูนย์การค้า ที่อยู่อาศัย โรงแรม โรงเรียน การเดินทางท่องเที่ยวและอื่นๆ

ในเวลาที่ผ่านมาจนถึงศตวรรษที่ 21 นี้ (ค.ศ. 2009) มีการขยายตัวด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบเป็นภาษาที่สอง (Second Language) และภาษาต่างประเทศ (Foreign Language) ในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ถ้ามองในภาพใหญ่ คือ ระดับมหภาค (World Wide View) มีรายงานการสำรวจบทบาทและสถานะของภาษาอังกฤษเมื่อเร็วๆ นี้ พบว่า ในเวลาอีกระยะหนึ่งคือภายในสองทศวรรษ (10-20 ปี) จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

Graddol (2006) เป็นนักข่าวและนักเขียนชาวอังกฤษได้ทำการสำรวจและวิจัยถึงบทบาทและสถานะของภาษาอังกฤษในภาพรวมคือในระดับโลก โดยเฉพาะในด้านการศึกษาและรวบรวมไว้ในหนังสือของเขา ซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 2006 ชื่อ “English Next” พบว่ามีแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ควรจับตาและพิจารณาถึงผลกระทบต่อการเรียนการสอนโดยทั่วไป บทความนี้จะได้เสนอแนวโน้มดังกล่าวและบททวน พัฒนาการของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระยะเวลาที่ผ่านมา เพื่อเสนอแนวคิดใหม่ หรือ “FRESH Approach” ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิผลในการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 นี้

แนวโน้มในบทบาทและความสำคัญของภาษาอังกฤษในด้านการศึกษา

ผลการสำรวจของ Graddol (2006) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าในเวลา 10-15 ปี (ค.ศ. 2016-2021) จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญดังต่อไปนี้

1. การเพิ่มขึ้นและลดลงของจำนวนผู้เรียนภาษาอังกฤษ (The rise and fall of the learners)

การเพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณของจำนวนผู้เรียนภาษาอังกฤษได้เริ่มขึ้นแล้วและจะถึงระดับสูงสุดถึงสองพันล้านคนในอีก 10-15 ปีข้างหน้า หลังจากนั้นจำนวนดังกล่าวก็จะลดลง

2. อายุและความต้องการของผู้เรียนจะขยายวงกว้างออกไป (Widening of students ages and needs)

ในอีกทศวรรษหน้าจะมีความทับซ้อนกันระหว่างอายุของผู้เรียนภาษาอังกฤษและระดับความชำนาญของการใช้ภาษาอังกฤษ สถานการณ์เช่นนี้จะเกี่ยวข้องกับความเสื่อมถอยเรื่องอายุและความต้องการอันหลากหลายของผู้เรียน

3. ตลาดการค้าแบบดั้งเดิมจะสูญเสียลูกค้า (Loss of traditional market)

ภายในทศวรรษหน้าตลาดการค้าของภาคเอกชนสำหรับภาษาอังกฤษสำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศจะลดลงอย่างต่อเนื่อง

4. แนวโน้มของนักเรียนนานาชาติจะมีความผกผัน (Irreversible trend in international students)

จำนวนนักเรียนนานาชาติในประเทศที่เป็นเจ้าของภาษาจะผกผันไปจากเดิม คือแทนที่จะหลั่งไหลมาเรียนในประเทศที่เป็นเจ้าของภาษาเช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย หรือนิวซีแลนด์ จะหันกลับไปเรียนที่ประเทศของตัวเอง หรือประเทศใกล้เคียงที่มีค่าใช้จ่ายถูกกว่า หรือมีสถาบันภาษาที่เจ้าของภาษามาเปิดสอน เป็นต้น

5. บทบาทของเจ้าของภาษาจะลดความจำเป็นลง (Irrelevance of native speakers)

ค่านิยมของการใช้เจ้าของภาษาเป็นครูสอนภาษาอังกฤษจะลดความจำเป็นลง เมื่อภาษาอังกฤษเข้ามาอยู่ในวิชาการศึกษาระดับพื้นฐานในหลายประเทศ หรือการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้เลียนเสียงหรือภาพจากเจ้าของภาษาในรูปแบบวีดิทัศน์หรือสื่อประสมอื่นๆ

6. ภาษาที่ใช้บนอินเทอร์เน็ตมีจำนวนเพิ่มขึ้น (Grow of Languages on the Internet)

ภาษาอังกฤษที่ใช้เป็นหลักในการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตจะลดความสำคัญลง เมื่อมีภาษาอื่นๆ ซึ่งแต่ก่อนไม่มีใครใช้เริ่มมีบทบาทมากขึ้น เช่น ภาษาจีน ญี่ปุ่น สเปน อารบิก เป็นต้น

7. ภาษาอื่นๆ จะขยายตัวขึ้นมาใช้ทรัพยากรการศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งแต่ก่อนจะมีภาษาอังกฤษเป็นหลัก (Other languages will compete for resources)

ภาษาจีนและภาษาสเปนกำลังท้าทายกับภาษาอังกฤษในบางประเทศที่เป็นแหล่งทรัพยากรทางการศึกษาและการกำหนดนโยบายด้านภาษา

8. ภูมิภาคเอเชียจะหันมาสนใจอนาคตของภาษาอังกฤษระดับโลก (Asia will determine the future of Global English)

ประเทศในทวีปเอเชีย เช่น อินเดียและจีน กำลังเพิ่มบทบาทและสถานะในระยะยาวในอนาคตที่จะใช้ภาษาอังกฤษแบบนานาชาติหรือเป็นภาษาโลก

9. ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องฝึกทักษะใหม่ๆ เพิ่มขึ้น (Retraining is needed for English specialists)

ครูและผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับทักษะใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เนื่องจากภาษาอังกฤษมีการเปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาและรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งแตกต่างจากไปจากที่เคยสอนและเรียนในชั้นเรียน

10. ภาษาอังกฤษแบบภาษาต่างประเทศจะปิดฉากลง (The end of English as foreign language)

พัฒนาการด้านการสอนและการเรียนภาษาอังกฤษในระยะเวลาที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่า มีการสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนและเงื่อนไขทางการตลาดซึ่งแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) จากการสอนภาษาอังกฤษแบบเดิมๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศ (English as a Foreign Language) ก็จะสิ้นสุดลง

แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในบทบาทและสถานะของภาษาอังกฤษตามคำทำนายของ Graddol ดังกล่าวมาแล้ว มีสาระและเหตุผลที่น่าสนใจ และเป็นสัญญาณเตือนสำหรับผู้ประสงค์จะทำการสอนภาษาอังกฤษในอนาคตอันใกล้นี้ แม้ว่าแนวโน้มจะอยู่ในวงกว้างในระดับโลก แต่ในไม่ช้ามันก็จะเพิ่มมายังส่วนต่างๆ ของโลกตามกระแสของโลกาภิวัตน์ (Globalisation) รวมทั้งทวีปเอเชียและประเทศไทยในที่สุด อย่างไรก็ตาม ในระยะเวลาอีก 10-15 ปีตามคำทำนาย อาชีพการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆ ก็ยังไม่มีผลกระทบมากนัก การเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแบบเดิมก็ยังคงจะชะลอตัวต่อไป นักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษและสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษก็ยังคงเป็นที่ต้องการของสถาบันต่างๆ อยู่มาก แต่อีกไม่นานก็จะมีเปลี่ยนแปลงดังได้กล่าวมาแล้ว จึงจำเป็นที่จะต้องเตรียมปรับตัวไว้ให้พร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น

พัฒนาการของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ในระยะเวลาที่ผ่านมา ภาษาอังกฤษได้มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นสื่อกลางในด้านธุรกิจ

เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ อินเทอร์เน็ต กีฬา และการบันเทิงที่เป็นที่นิยมมาก เช่น ดนตรี คอนเสิร์ต เป็นต้น ในด้านวิชาการมากกว่า 50% ของงานวิจัยทั้งหมดจะมีการตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ในด้านวิทยาศาสตร์บางสาขา มีการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด (Nunan, 2008) สำหรับด้านการศึกษาก็มีการเรียนการสอนซึ่งมีวิวัฒนาการมาหลายรูปแบบ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ภาษาอังกฤษแบบเป็นภาษาต่างประเทศ (English as a Foreign Language, EFL)

นับตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 20 เป็นต้นมา รูปแบบของภาษาอังกฤษที่ใช้เรียนและสอนส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษแบบภาษาต่างประเทศ กล่าวคือ อาศัยเจ้าของภาษาเป็นหลักซึ่งเป็นภาษาอังกฤษแบบ British English หรือ American English หลักสูตรการสอนการเรียนจะเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการฟังและการพูด ครูผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้ภาษาและได้ฝึกอบรมวิธีการสอนมาก่อน ผู้เรียนมีแรงกระตุ้นต่างๆ กัน แต่ส่วนมากจะไม่ค่อยมีแรงกระตุ้นมากนัก ผู้เรียนมีอายุตั้งแต่ 10-13 ปี จนถึงระดับมัธยมศึกษา เป้าหมายเบื้องต้นของการเรียนคือให้สามารถสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้และเพื่อการทำงานอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ค่านิยมที่พึงประสงค์คือความมีอิสระ ฝึกการเรียนรู้เพื่อการปรับตัวและเข้าใจวัฒนธรรมที่ต่างจากของตัวเอง

2. ภาษาอังกฤษแบบเป็นภาษาที่สอง (English as a Second Language, ESL)

ตรงกันข้ามกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบแรก ภาษาอังกฤษจะเป็นแบบที่สอง คือการยอมรับในบทบาทของภาษาอังกฤษในสังคมที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง อย่างไรก็ตาม เป้าหมายสำคัญคือการเรียนรู้วัฒนธรรมและค่านิยมตามแบบทางตะวันตก (Graddol, 2006) การเรียนการสอนตามแบบนี้ยังต้องอาศัยอาศัยผู้สอนจากประเทศที่เป็นเจ้าของภาษาซึ่งส่วนมากจะมีมาตรฐานที่แน่นอน มีการฝึกทุกทักษะของภาษาโดยให้ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมเดียวกัน (Immersion Experience) ซึ่งอาจจะเป็นครอบครัวที่พูดภาษาอังกฤษเป็นตัวอย่าง เนื้อหาที่เรียนมีหลากหลาย รวมถึงสื่อและการกรอกแบบฟอร์มที่เป็นทางการ การประเมินผลการเรียนเพื่อนำไปใช้ในการเปลี่ยนโอนสัญชาติหรือการขอวีซ่าเข้าประเทศ การเรียนมักไม่ค่อยได้ผลดีนักเนื่องมาจากความแตกต่างด้านอายุ ซึ่งมีทั้งอายุมากและอายุน้อยที่เป็นผู้อพยพเข้าเมืองใหม่ๆ การเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองส่วนมากจะพบในประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ หรือออสเตรเลีย สำหรับผู้อพยพที่พูดและเขียนภาษาอังกฤษไม่ได้ อย่างไรก็ตามในระยะหลังๆ ภาษาอังกฤษแบบเป็นภาษาที่สองแทบจะไม่แตกต่างจากภาษาอังกฤษแบบเป็นภาษาต่างประเทศ Van Els (2005) ให้ข้อสังเกตว่า ในประเทศเนเธอร์แลนด์ ภาษาฮอลันดาที่เรียนโดยผู้อพยพชาวเติร์กเป็นลักษณะการเรียนแบบภาษาที่สอง แต่ถ้าคนฮอลันดาเรียนภาษาของชาวเติร์ก (ภาษาตุรกี Turkish) อาจเป็นแบบภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองก็ได้ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ผู้เรียนมีปัญหากับชนกลุ่มน้อยที่เป็นเติร์กในลักษณะใด

3. วิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในร่วมของ EFL และ ESL

วิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ใช้แบบเป็นภาษาต่างประเทศและแบบเป็นภาษาที่สองมีหลากหลายวิธี แต่ส่วนใหญ่จะมีรูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative English Teaching, CET) ซึ่งมีการแตกแขนงออกไปอีกหลายแบบ เช่น

- การสอนที่เน้นเนื้อหา (Content Based Instruction)
- การเรียนจากสถานการณ์ (Situation Approach)
- การเคลื่อนไหวตอบสนองทางร่างกาย (Total Physical Approach)
- การใช้ประสาทสัมผัสและโปรแกรมภาษาศาสตร์ (Neuro-Linguistic Programming)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอยู่หลายวิธี แต่การสอนภาษาอังกฤษในบางท้องที่ก็ยังใช้วิธีการแบบดั้งเดิมคือการสอนหลักไวยากรณ์และการแปล (Grammar Translation Method)

ในระยะหลังๆ นี้ รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้นำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร (Information and Computer Technology, ICT) มาใช้ประกอบมากขึ้น จึงมีการสอนแบบใช้คอมพิวเตอร์เป็นหลัก (Computer-Based Learning) การเรียนแบบออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต (Online Learning on the Internet) และการเรียนจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ครูสร้างขึ้น (E-Book) การนำโปรแกรมเว็บที่เรียกว่า Web Blogs และสื่อวีดิทัศน์ (Video) จาก web sites เช่น YouTube, Podcast (การใช้สื่อประสมระหว่าง Text, Animation และ Video) ผ่านทางเครือข่าย World Wide Web ก็กำลังเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย ทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีหลากหลายวิธี เป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้มากขึ้น (Piromruen, 2009, p.9)

4. ภาษาอังกฤษแบบ Lingua Franca (ELF)

Lingua Franca (ลิงกัว แฟรงกา) คือ ภาษาที่ใช้ผสมกันในห้องที่พูดหลายภาษา เช่น ในประเทศมาเลเซีย คนพื้นเมืองจะพูดภาษาจีน ภาษามลายู ภาษาอินเดีย และภาษาอังกฤษ ภาษาที่ใช้ผสมกันเช่นอังกฤษกับมาเลย์ ภาษาอังกฤษจะกลายเป็น Lingua Franca

Lingua Franca เกิดขึ้นจากที่ภาษาอังกฤษเป็นที่นิยมของผู้เรียนมากขึ้น ทำให้มีการเรียนควบคู่ไปกับภาษาท้องถิ่น จึงมีการผสมกันระหว่างภาษาถิ่นกับภาษาอังกฤษ การเรียนการสอนส่วนมากจะไม่ใช่เจ้าของภาษา แต่เป็นคนในท้องถิ่นที่พูดได้สองภาษา สามารถออกเสียงได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา ภาษาอังกฤษที่สอนและเรียนกันทั่วไปในแถบทวีปเอเชียจะเป็นแบบ Lingua Franca ผู้เรียนไม่ค่อยได้ใช้ภาษาในชีวิตจริง เพียงแต่เป็นการเรียนรู้รูปแบบของภาษา จึงทำให้การใช้ภาษาไม่เป็นที่ธรรมชาติ เจ้าของภาษาที่มาอยู่ในท้องถิ่นที่พูดหลายภาษาได้เรียนรู้ภาษาท้องถิ่นมากขึ้น นานๆ เข้าภาษาอังกฤษก็ผสมกันกับภาษาถิ่น ทำให้การพูดการออกเสียงผิดเพี้ยนไป

5. ภาษาอังกฤษสำหรับผู้เยาว์ (English for Young Learners, EYL)

เนื่องจากเป็นความต้องการของผู้ปกครองที่เชื่อว่า เมื่อเด็กได้เรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่เล็ก ๆ จะทำให้การเรียนได้ผลดีกว่าเรียนเมื่อโตแล้ว และสร้างนิสัยความเป็นอิสระในการปรับตัวเข้ากับเจ้าของภาษาได้ดีขึ้น จึงนิยมให้ทางโรงเรียนจัดการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เยาว์ขึ้น ดังที่ปรากฏในเมืองไทยว่าเป็น Fun English Program หรือ Bilingual English Program เป็นต้น และส่งบุตรหลานให้เรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นอนุบาลขึ้นไปถึงระดับประถมและมัธยมศึกษา และให้เจ้าของภาษาเป็นผู้สอน โดยหลักการก็เป็นที่ถูกต้องว่าผู้เยาว์จะเรียนภาษาได้เร็วกว่าผู้ใหญ่ เพราะภาษาของตัวเองยังไม่มั่นคงพอ การเรียนพร้อมกันไปทั้งสองภาษาก็ทำให้มีพัฒนาการด้านภาษาดีขึ้น แต่ความเป็นจริง ถ้าผู้เรียนไม่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ใช้ทั้งสองภาษาเท่าเทียมกัน เด็กก็จะเรียนภาษาไม่ได้ดีเท่าที่ควร เพราะขาดการเสริมแรงในการใช้ภาษา ประกอบกับครูผู้สอนแม้จะเป็นเจ้าของภาษาแต่มีมาตรฐานต่ำ เช่น ขาดทักษะในการสอน ก็จะทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผลเท่าที่ควร ถ้าหากสถานการณ์เป็นเช่นนี้ จะมีผลเสียต่อการเรียนภาษาอังกฤษในระยะต่อไป

6. ภาษาอังกฤษโลก (Global English, GE)

ตามความเห็นของ Graddol แนวโน้มในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในยุคปัจจุบัน (ศตวรรษที่ 21) จะขยายตัวออกไปอีกรูปแบบหนึ่งทั่วโลก ที่เรียกว่า “ภาษาอังกฤษโลก” ซึ่งมีลักษณะที่เป็นอิสระ คือไม่ผูกติดอยู่กับระบบสังคม เศรษฐกิจ ศาสนาหรือลัทธิ และกลุ่มวัฒนธรรมใดๆ ภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาของทุกคน ใครๆ ก็เรียนได้ Graddol กล่าวว่า “นี่เป็นอุดมคติและนวัตกรรมที่มุ่งพัฒนาสติปัญญาแบบสากล มากกว่าเพื่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ หรือการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นสากลโดยการใช้ภาษาอังกฤษ” ตามแนวคิดใหม่นี้ การเรียนภาษาอังกฤษจะมีการฝึกทักษะให้ครบทุกด้านทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน การแปลและตีความหมาย จุดเน้นอยู่ที่การติดต่อสื่อสารแบบพหุวัฒนธรรม (Intercultural Communication) เนื้อหาที่เรียนจะประกอบด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหาความยากจน และความเท่าเทียมกันด้านเพศ ซึ่งถ้าดำเนินการได้ตามเป้าหมายก็จะเป็นการพัฒนาการรู้หนังสือสำหรับประชาชนทั้งโลก (Global Literacy) เลยกทีเดียว

รูปโฉมใหม่ของภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21

ในยุคหลังโลกาภิวัตน์ (Post Globalization) ภาษาอังกฤษได้มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบและเนื้อหาไปสู่แนวการสื่อสารแบบใหม่ นักวิชาการ เช่น Warschauer (2000) ให้ความเห็นว่าเป็นรูปแบบใหม่ของโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารและคอมพิวเตอร์ เพื่อสนองต่อความต้องการของสังคมหลังการปฏิวัติทางอุตสาหกรรม นวัตกรรมด้านการถ่ายทอดข้อมูล ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งศาสตร์เกี่ยวกับนาโนเทคโนโลยี ศาสตร์ดิจิทัล การสื่อสารผ่านดาวเทียม ไฟเบอร์ออปติกและอินเทอร์เน็ตต่างก็มีผลต่อรูปโฉมใหม่ทางเศรษฐกิจ สังคมและ

วัฒนธรรมของโลกยุคปัจจุบัน Markee (2000) เห็นว่าเป็นที่แน่นอนว่าภาษาอังกฤษจะมีการปรับตัว ด้านรูปแบบและเนื้อหา เพื่อรองรับการติดต่อสื่อสารตามพลวัตใหม่นี้

แนวคิดใหม่ในรูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้ใหญ่ในยุคปัจจุบัน

Goodman (2005) ให้ข้อสังเกตว่ารูปแบบและเนื้อหาของภาษาอังกฤษในยุคใหม่นี้ จะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. **ลักษณะความไม่เป็นทางการ (Informalization)** โดยปกติภาษาอังกฤษในวิชาชีพจะมีรูปแบบเป็นทางการในการพูดและเขียน ในศตวรรษใหม่นี้จะมีการข้ามแดนจากที่เป็นทางการมาสู่ความไม่เป็นทางการ เป็นลักษณะของการสนทนามากขึ้น (Conversationalized) Fairclough (1994) กล่าวว่าภาษาที่ใช้ในสถาบัน เช่น ด้านการค้า สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เริ่มใช้ภาษาอังกฤษแบบไม่เป็นทางการ ทำให้วงการวิชาชีพเอกชนทั่วไปเริ่มหันมาใช้มากขึ้น นับว่าเป็นเรื่องที่ดีที่การสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นที่เข้าใจง่ายขึ้นและมีปฏิสัมพันธ์ในวงกว้างขึ้น เช่น ในโอกาสที่มีการเจรจาต่อรองหรือการสัมภาษณ์ทางการเมืองจะเป็นลักษณะของการใช้ภาษาที่ชาวบ้านทั่วไปเข้าใจ มากกว่าการใช้คำศัพท์ทางวิชาการที่เข้าใจยาก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองหรือเจ้าหน้าที่ชั้นสูงกับชาวบ้านทั่วไปมีความใกล้ชิดยิ่งขึ้น

2. **ด้านการตลาด (Marketization)** ภาษาที่ใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ก็จะข้ามแดนมายังด้านการให้ข้อมูลข่าวสารที่มุ่งเพื่อการตลาดมากขึ้น ภาษาอังกฤษที่ใช้ในสื่อ แผ่นปลิว ประกาศต่างๆ ของทางการก็จะมีลักษณะเป็นเชิงพาณิชย์ เพื่อธุรกิจการขายมากกว่าการให้ข้อมูลทั่วไป ภาษาอังกฤษแบบไม่เป็นทางการจะปรากฏในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1. การใช้คำย่อในเชิงปฏิเสธ เช่น wouldn't หรือกริยาช่วย (he'll) ร่วมกับภาษาพูดจะปรากฏในภาษาเขียน
2. การใช้คำศัพท์ที่ไม่เป็นทางการ เช่น คำพูดสนทนาแบบธรรมดา (Colloquialism) และภาษาปาก (Slang) เช่น This guy comes up to me and he says... มักจะได้ยินพูดกันในวงวิชาชีพชั้นสูง
3. การใช้คำกริยาเชิงรุก (Active verbs) มากกว่าเชิงรับ (Passive verbs) การพูดสนทนาจะเป็นแบบ Active Voice ซึ่งเป็นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน เช่น
We carried out an experiment. มากกว่า
An experiment was carried out by us.
4. ทำนองประโยค (Intonation) มักจะสื่อถึงความไม่เป็นทางการ เช่น ในการพูดโทรศัพท์ เวลาเราพูดกับเพื่อนหรือคนคุ้นเคย ก็มักจะใช้ทำนองเสียงหรือประโยคแบบเป็นกันเองมากกว่าการพูดแบบเจ้าหน้าที่หรือเป็นการเป็นงาน

รูปแบบใหม่ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในยุคปัจจุบัน

เพื่ออนุรักษ์ตามการเปลี่ยนแปลงของภาษาอังกฤษทั้งรูปแบบและเนื้อหา ผู้เขียนขอเสนอแนวคิดใหม่ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่เรียกว่า FRESH APPROACH ซึ่งมาจากคำย่อ F-R-E-S-H นั่นคือ

- FUN = เรียนแบบสนุก มีการดูหนังฟังเพลงประกอบ
- RELAX = เรียนแบบผ่อนคลาย ไม่เกร็ง ไม่เคร่งเครียด
- EXPRESS = แสดงออกด้านการพูด การสนทนา การเคลื่อนไหวเชิงรุก มากกว่านั่งฟังและจดบันทึกจากครูผู้สอน
- STUDY = เรียนรู้ทำความเข้าใจหลักของการใช้ภาษาที่ถูกต้องในการพูดและการเขียน

HABIT FORMATION = ฝึกนิสัยในการใช้ภาษาและสนทนาได้ตอบ การอ่านและการเขียนที่มีเนื้อหาสาระ

รายละเอียดของการเรียนการสอนแนวใหม่นี้จะได้นำเสนอโอกาสต่อไป ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้สอนผู้ใหญ่และผู้เยาว์ได้ตามอัธยาศัย ถ้าต้องการรายละเอียดเพิ่มเติมให้ติดต่อผู้เขียนได้ที่ email: upiromruen@gmail.com

บทสรุป

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีคนใช้แพร่หลายมากที่สุดคนในบรรดาภาษาต่างๆ ในโลก เป็นสื่อกลางในด้านธุรกิจการค้า วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การศึกษา วิทยุการบินและการติดต่อสื่อสารอยู่ทุกมุมโลก ผลการสำรวจถึงบทบาทและสถานะของภาษาอังกฤษเมื่อเร็วๆ นี้พบว่า มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปหลายอย่าง เช่น ด้านจำนวนผู้เรียนและการใช้ภาษาเพิ่มขึ้นมาก แต่ในเวลาอีกหนึ่งหรือสองทศวรรษก็จะลดลง เนื่องจากมีภาษาใหญ่ๆ ที่มีคนพูดจำนวนมากได้ขยายตัวของการใช้ภาษาในด้านธุรกิจและเทคโนโลยี เช่น การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ระยะเวลาที่ผ่านมาในรูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษหลากหลาย ทั้งที่เป็นแบบภาษาต่างประเทศและเป็นภาษาที่สอง ผู้เรียนมีอายุและความต้องการแตกต่างกัน ภาษาอังกฤษสำหรับผู้เยาว์มีความนิยมเพิ่มมากขึ้น ตามความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานได้เรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ยังเล็ก เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมทางโลกตะวันตก เมื่อภาษาอังกฤษขยายตัวมากขึ้นจนเป็นภาษาที่ใช้กันทั่วไป ก็จะกลายเป็นภาษาโลก

นั่นคือใครๆ ก็เรียนได้ ไม่คิดยึดในกลุ่มวัฒนธรรมใดๆ และการเรียนจะครอบคลุมเรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคมยุคใหม่ เช่น สิทธิมนุษยชน การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาระหว่างเพศและคนมีสีผิวต่างกัน ภาษาอังกฤษก็จะเป็นสื่อกลางในการพัฒนาภูมิปัญญาสากลอย่างไรก็ตาม ในยุคหลังโลกาภิวัตน์ ความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเปลี่ยนแปลงไป มีผลกระทบต่อให้ภาษาอังกฤษเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหา ไปสู่การสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ และการสนองความต้องการทางการตลาดมากขึ้น ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษคงต้องตระหนักในการเปลี่ยนแปลงนี้เพื่อรักษามาตรฐานของการใช้ภาษาให้เหมาะสม วิธีการเรียนการสอนต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง สามารถแลกเปลี่ยนความคิดและวัฒนธรรมของตนเองกับชนต่างวัฒนธรรมได้ การเรียนควรจะให้ขึ้นไปตามธรรมชาติ ไม่เคร่งเครียดจนเกินไป ช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาอังกฤษในการดำเนินชีวิตประจำวันมากกว่าการเรียนเพื่อรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่ไม่สามารถนำไปใช้เพื่อการสื่อสารตามที่ต้องการได้

บรรณานุกรม

- British Council. (1995). English in the World: the English 2000 global consultation, Manchester: British Council.
- Els, van. (2005). 'Multilingualism in the European Union', International Journal of Applied Linguistics. 15.3, pp. 264-281. in David Nunan (2008). English as a global language; Policy and practice. Memeograph, p.7.
- Fairclough, N. (1966). 'Bordercrossing: discourse and social change in contemporary societies' in Change and Language, BAAL, 10, Clevedon, Multilingual Matters.
- Goodman, S., Graddol, D. (2005). (eds). Redesigning English: new text, new identities. London: Routledge/The Open University.
- Goodman, S., (2005). Market forces speak English. In Sharon Goodman, David Graddol (eds). Redesigning English: new text, new identities. (pps. 141-180). London: Routledge/The Open University.
- Goodman, D. (2005). Global English, Global future? In Sharon Goodman, David Graddol (eds). Redesigning English: new text, new identities. (pps. 181-244). London: Routledge/The Open University.
- Graddol, D. (2006). English next. London: British Council.
- Kachru, B, B. (ed). (1983) The Other Tongue: English across cultures, Oxford, Pergamon

- Markee, N. (2000). Some thoughts on globalization: A response to Warschauer. TESOL Quarterly, Vol, 34. No. 3 Autumn, 569-574
- Nunan, David. (2008). English as a global language: Policy and practice. Memeograph.
- Piromruen, Uthai. (2009). English in Education Careers Proceedings.Litcon 2009, The Sixth International Conference on Literacy: Literacy: Forging Pathways to Unity. Penang, Malaysia
- Warschauer, M. (2000). The changing global economy and the future of English teaching. TESOL Quarterly, Vol. 34, No. 3 Autumn, 511-535.